VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaation ja tiedonhallinnan kehittäminen

Eduskunta
Kunta- ja terveysjaosto
21.10.2021

Johtaja Minna Saario STM
Erityisasiantuntija Mikko Huovila STM

Sote-uudistus

Tavoiteltavat hyödyt

Asiakas saa tarvitsemansa palvelun sujuvasti, turvallisesti ja kustannusvaikuttavasti

Asiakas

- Henkilö edistää omaa terveyttään ja hyvinvointiaan digitaalisin palveluin
- Asiakkaalle tarjotaan palveluita ajasta ja paikasta riippumattomasti
- Asiakkaalla on pääsy omiin tietoihinsa ja voi myös itse tuottaa tietoja tilanteestaan

Ammattilainen

- Ammattihenkilöt toimivat kehittyneiden toimintatapojen ja prosessien mukaisesti
- Asiakkaan tiedot ovat saatavilla ammattilaiselle organisaatioriippumattomasti
- Ammattilaisilla on käytössään älykkäät ja helppokäyttöiset järjestelmät, jotka ohjaavat yhdenmukaisiin toimintakäytäntöihin

Johtaja

- Palvelujärjestelmän tuloksellisuutta seurataan ja ohjataan yhtenäisin mittarein vaikuttavuusperusteisesti
- Johdolla on ajantasainen tilannekuva palveluiden tarpeesta ja niiden käytöstä
- Valvonnalla on käytössään kattava tietopohja valvontatoiminnan kohdentamiseksi

Kehittämiskohteet

Asiakas

- Hyvinvointisovellukset
- Luotettava informaatio
- Oirearviot
- Digitaaliset hoitopolut
- Etävastaanotot
- Omien tietojen katselu
- Reseptien uusiminen
- Suostumusten ja kieltojen hallinta

Ammattilainen

- Asiakas- ja potilastietojärjestelmät
- Toisissa organisaatioissa syntyneen tiedon hyödyntäminen Kanta-palveluista
- Kirjaamiskäytäntöjen kehittäminen
- Asiakas- ja palveluohjaus
- Etäpalveluiden välineet

Johtaja

- Hyvinvointialueen johdon työvälineet (esim. indikaattoreita esittävä raportointi)
- Valtakunnallisen tietopohjan kehittäminen
- Kanta-palveluiden toisiokäyttö
- Datapohjainen valvonta

Yhteentoimivuuden varmistaminen

- Asiakastietolaki ja kansalliset vaatimukset
  - THL antaa määräyksiä tietojärjestelmien olennaisista vaatimuksista
  - Toimintamallit, tietomäärittelyt, tietoturva jne.

- Rahoitusehdot
  - Valtionapuhankkeissa edellytetään kansallisten määrittelyiden käyttöönottoa

- Kanta-palveluihin liittyminen
  - Liityntävelvoite kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioilla
  - Tietojärjestelmien vaatimustenmukaisuuden arviointi ja yhteistestaus

Digitalisaatio SOTE-uudistuksessa

- Toimintatapojen uudistaminen digitaalisten välineiden avulla keskeistä tehokkuuden ja kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi
  - Uusi järjestämisrakenne mahdollistaa tämän nykyistä paremmin
  - Toimijoiden pienempi määrä mahdollistaa tarkoituksenmukaisemmat hankinnat ja parantaa osaamista

- Välttämättömien muutosten tekeminen lähiajan suurin haaste
  - Järjestämisrakenteen muutoksesta tulevat välttämättömät ICT-muutokset pystyttävä toteuttamaan siten, että palvelutoiminta ei häiriinny
  - Esim. talous- ja henkilöstöhallinto, rekisterinpitomuutokset, tietojohtamisen vähimmäistaso

- Muutosta tuetaan sekä yhteistyön koordinaationa, että rahallisesti
  - SOTE-uudistuksen yhteiset valmistelurakenteet
  - Valtionapurahoitusta jaetaan vuoden 2021 syksyllä

Kanta-palveluiden tilanne ja kehittäminen

- Kanta-palveluista tullut suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon perusinfraa
  - Kansalaisten Omakanta-palvelun käyttö kasvanut etenkin korona-aikana
  - Ammattilaisten Kanta-haut seitsenkertaistuneet viiden vuoden aikana. Lähes 4/5 lääkäreistä käyttää Kantaa viikoittain.

- Palvelut laajenevat asiakastietolain hyväksymisen myötä
  - Sosiaalihuolto ja kansalaisten hyvinvointitiedot (Omatietovaranto)
  - Keskeisiä uudistuksia myös lääkitystiedot, hetu-uudistus, SOTE-uudistuksen rekisterinpito

- Käyttöönotoissa haasteita
  - Monia kansallisia vaatimuksia ei ole otettu käyttöön SOTE-organisaatioissa ja toteutettu tietojärjestelmiin
  - Tämä johtanut osin lainvastaiseen tilanteeseen ja heikentää asiakkaiden palveluita ja Kanta-palveluiden hyödynnettävyyttä

Rahoituksen tarve ja riittävyys

- Rahoitusta tulee usealta eri momentilta
  - Tiedonhallintamomentti (33.01.25)
    - Kanta-palvelut
    - SOTE-uudistukseen liittyvä tiedontuotannon uudistaminen
    - DigiFinlandin palautettu pääoma
  - EU:n elvytysohjelma RRF (33.61.50)
    - Hoitotakuun ja hoitovelan purkamiseen tähtäävä digitaalisten palveluiden kehittäminen
    - Valtionavustushaku tulossa
  - SOTE uudistuksen ICT-muutoksen tuki alueille (28.70.05)
    - Välttämättömään ICT-muutokseen

- Rahoitusta ollut viime vuosina hyvin, mutta haasteena erityisesti kansallisten viranomaisten rahoituksen vaihtelu ja huono ennakoitavuus
  - Erityisesti Kanta-palvelut ja THL:n rahoitus
  - Ajoittain vaikeuksia hoitaa lakisääteisiä tehtäviä
  - Kehittämisvaiheen jälkeen tulisi pystyä siirtymään pysyvään toimintamalliin perusrahoituksen turvin